

Het ontwikkelen en toepassen van emissie-arme stalsystemen

Wilt u een stalstelsel ontwikkelen en praktisch toepasbaar maken voor veehouders? Wij vertellen u meer over de stappen die daarvoor nodig zijn.

Wat is een emissiefactor?

Een veehouderij mag niet meer dan een bepaalde hoeveelheid ammoniak uitstoten. De emissiefactor waardeert de uitstoot van vervuilende stoffen van een bepaald component bij verschillende combinaties van stalstelsels en dierverblijven. Deze emissiewaarden zijn nodig voor het berekenen van de emissie uit dierverblijven, vanwege de gemeentelijke vergunningverlening. Veehouders mogen een nieuw stalstelsel pas toepassen nadat de ammoniakemissie is gemeten en opgenomen in de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) en voldoet aan provinciale Verordening Natuurbescherming. Deze emissiefactor wordt toegepast bij de omgevingsvergunning en Wet Natuurbeschermingsvergunning. Bij varkens, pluimvee, geiten, vleesrunderen is aanvullend daarop een emissiefactor voor geur en fijnstof nodig. De gehanteerde emissiefactoren worden gepubliceerd in de [Regeling ammoniak en veehouderij](#), [Regeling geurhinder en veehouderij](#) en [de Emissiefactoren fijnstof en veehouderij](#).

Emissiefactor Ammoniak

Er zijn drie soorten emissiefactoren voor ammoniak:

- een bijzondere emissiefactor
- een voorlopige emissiefactor
- een definitieve emissiefactor

1. Een bijzondere emissiefactor

Als u als leverancier of producent een nieuw stalstelsel heeft ontwikkeld, is de eerste stap: het aanvragen van een proefstalstatus. U zoekt vervolgens vier veehouders die het nieuwe stalstelsel willen toepassen.

De staatssecretaris van Infrastructuur en Waterstaat (I&W) kan voor een emissie reducerend systeem dat niet in de bijlage van de Rav is opgenomen, een bijzondere emissiefactor vaststellen. Dit wordt ook wel de 'proefstalregeling' genoemd. Veehouders die het nieuwe systeem willen uitproberen dienen een aanvraag voor een bijzondere emissiefactor in bij [de Rijksdienst voor Ondernemend Nederland](#) (RVO). RVO hanteert een aantal [criteria](#) bij het beoordelen van aanvragen en vraagt advies aan een Technische Advies Pool (TAP). Eén van de voorwaarden om een bijzondere emissiefactor te krijgen is dat het systeem voldoende bijdraagt aan de bescherming van het milieu. Dat kan met een oriënterende meting of een theoretische onderbouwing worden aangetoond.

Bij een positief besluit krijgt elke veehouder voor zijn locatie een beschikking, die alleen voor die proefstal geldt. Na het bouwen/aanpassen van de stal is de aanvrager verplicht om (validatie)metingen uit te voeren. U meet het systeem door bij vier veehouderijen. De eisen waarin

deze metingen moeten voldoen zijn [op de website van RVO](#) beschreven. Met de resultaten van de metingen kan de staatssecretaris beoordelen of het nieuwe systeem in bijlage 1 van de Rav (Huisvestingsystemen en emissiefactoren) kan komen. Let op! Zolang het stalsysteem niet in de Rav staat, is het niet beschikbaar voor algemeen gebruik.

De bijzondere emissiefactor is de basis voor vergunningverlening. Er zijn situaties waarvoor geen bijzondere emissiefactor nodig is, neem daarvoor contact op met het bevoegd gezag. Dat is doorgaans de gemeente.

De RVO adviseert binnen maximaal 20 weken over aanvragen, maar streeft naar 10 weken. Deze termijn wordt opgeschort wanneer de aanvraag niet volledig of niet juist is. De RVO vraagt dan om aanvullingen, de termijn gaat pas weer lopen zodra die zijn ingediend. Voordat een bijzondere emissiefactor wordt aangevraagd kan indien gewenst een pre-beoordeling plaatsvinden.

2. Een voorlopige emissiefactor

Omdat het meestal enkele jaren duurt voordat het nieuwe stalsysteem bemeten is en als definitief stalsysteem in de Rav staat, is er voor de tussentijd een regeling. De minister van I&M kan voor een stalsysteem met een bijzondere emissiefactor die meedoet aan de proefstalregeling, een voorlopige emissiefactor opnemen in de Rav. Daarmee kan iedere veehouder dit stalsysteem toepassen. Deze voorlopige emissiefactor is een schatting van de emissiefactor op basis van de kenmerken van het stalsysteem.

Zodra de vierde bijzondere emissiefactor wordt aangevraagd kan de initiatiefnemer een voorlopige factor aanvragen. Voorwaarde is dat er een meetplan aan de aanvraag wordt bijgevoegd. Bij de voorlopige emissiefactor hanteert RVO een opslag omdat de metingen nog niet compleet zijn. Een voorlopige emissiefactor wordt voor maximaal drie jaar verleend. Na drie jaar wordt een definitieve emissiefactor vastgesteld, of komt de voorlopige emissiefactor te vervallen. Meer informatie over de voorlopige emissiefactor vindt u op de website van Kenniscentrum [InfoMil](#). In de beleidsregels voorlopige emissiefactoren zijn [de voorwaarden](#) voor een voorlopige emissiefactor beschreven.

3. Een definitieve emissiefactor

Als de metingen in orde zijn en het stalsysteem vermindert de ammoniakemissie voldoende, kan de minister van I&M dit nieuwe stalsysteem definitief opnemen in de Rav. Nadat de validatiemetingen zijn afgerond doet u een verzoek aan de minister van I&M om een nieuw stalsysteem op te [nemen](#) via het RVO. Er geldt een wettelijke termijn van 20 weken van de beoordeling van aangeleverde gegevens. De emissiefactor wordt opgenomen in de eerstvolgende wijziging van de Rav. De Rav wordt twee keer per jaar gewijzigd. De Rav wordt met ingang van 2018 eerst in ontwerp gepubliceerd en ter inzage gelegd. Daarna wordt de definitieve Rav gepubliceerd, vanaf dat moment mag de nieuwe emissiefactor worden toegepast.

Emissiefactor Geur

De Wet geurhinder en veehouderij (Wgv) maakt onderscheid tussen dieren met geuremissiefactoren en dieren zonder geuremissiefactoren. Voor dieren met geuremissiefactoren gelden waarden voor geurbelasting (en minimumafstanden voor (voormalige) bedrijfswoningen bij andere veehouderijen). De meeste diercategorieën hebben geuremissiefactoren, die u vindt in bijlage 1 van de Regeling geurhinder en veehouderij (Rgv). Voor dieren zonder geuremissiefactoren gelden alleen minimumafstanden.

Bij proefstallen wordt voor geur doorgaans de geuremissiefactor voor "Overige huisvesting" gehanteerd. In bepaalde situaties kan een lagere geuremissiefactor worden gehanteerd, bijvoorbeeld wanneer een stalsysteem in hoge mate vergelijkbaar is met een systeem dat in de Regeling geurhinder en veehouderij is opgenomen. RVO en de TAP kunnen desgevraagd adviseren over de geuremissie van een stalsysteem. De provincie Noord-Brabant, het ministerie van I&W en enkele andere provincies onderzoeken de mogelijkheid voor een pilot in de Crisis- en Herstelwet om een lagere geuremissiefactor te hanteren. Hierbij mag het bevoegd gezag een lagere geurfactor hanteren, na advies van de Tap. Geuroverlast voor omwonenden moet in die gevallen voorkomen worden.

Emissiefactor Fijnstof

Emissiefactoren voor fijnstof geven de het aantal gram stof per dier per jaar aan. Voor elke diercategorie en huisvestingssysteem is een emissiefactor bepaald. Wilt u een nieuw, innovatief huisvestingssysteem gaan ontwikkelen en toepassen dat fijnstof met ten minste 10% vermindert, maar staat de emissiefactor niet op de fijnstoflijst? Dan vraagt u bij het RVO goedkeuring aan. Dit geldt ook voor additionele technieken die een aanvulling vormen op een huisvestingssysteem. Wilt u meer weten over de procedure? Bekijk dan de [Behandelroute \(aan\)vragen fijnstofregeling innovatieve stallen](#).

Op 1 november 2017 is de Regeling beoordeling luchtkwaliteit gewijzigd. Het is nu mogelijk om bij het berekenen van de concentraties fijnstof af te wijken van de emissiefactoren op de [fijnstoflijst](#).

De beoordeling van de aanvraag komt overeen met de beoordeling voor ammoniak. Anders dan bij de Regeling ammoniak en veehouderij (Rav) stelt de minister bij het afwijken van de emissiefactoren voor fijnstof geen bijzondere emissiefactor vast. De minister verleent daarentegen goedkeuring voor het gebruik van emissiefactoren voor huisvestingssystemen of additionele technieken die niet op de fijnstoflijst staan.

Wie doet wat?

Waar kunt u terecht voor meer informatie?

RVO

Met *quick scans* geeft de RVO nieuwe aanvragers informatie over de beoordelingsprocedures, de regelgeving en subsidiemogelijkheden. Het is tevens mogelijk een projectidee of plan voor te leggen aan de deskundigen van de TAP. U krijgt dan advies over de verdere ontwikkeling hiervan en de mogelijke uitwerking tot een aanvraag voor de beoordeling. De aanvraagprocedures die daarna kunnen volgen, zijn weergegeven op [de website van RVO.nl](https://www.rvo.nl).

Provincie Noord-Brabant

De provincie stimuleert ontwikkeling van emissiearme stallen die emissies integraal en bij de bron aanpakken. Daartoe heeft de provincie een mogelijkheden om initiatieven financieel te ondersteunen. De provincie is graag in een vroeg stadium betrokken bij innovaties. De provincie kan aangeven hoe zij tegen de ontwikkeling aankijkt in relatie tot onze ambities en daarmee een inschatting maken over het potentieel van uw systeem. Ook kunnen we meedenken over financiële ondersteuning en de beschikbare kennis en netwerken in zeten om initiatieven te ondersteunen.

De provincie kan in voorkomende gevallen de hardheidsclausule toepassen indien een bijzondere of voorlopige emissiefactor voor een perspectiefvol stalsysteem (net) niet voldoet aan de Verordening natuurbescherming.

De provinciale Verordening Natuurbescherming schrijft voor dat nieuwe stallen aan een maximale emissiefactor moeten voldoen, deze zijn strenger dan wordt voorgeschreven in nationale wetgeving. Deze waarden zijn vastgelegd in bijlage 2 van de Verordening, zie <http://decentrale.regelgeving.overheid.nl>. Ook bestaande stallen moeten voldoen aan de Verordening natuurbescherming, stallen die 20 jaar (voor rundvee) of 15 jaar (overige dieren) zijn moeten vanaf 2022 voldoen. Zie voor meer informatie <https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/natuur-en-landschap/natuurbeleid-wet-en-regelgeving/verordening-natuurbescherming>.

Taskforce Toekomstbestendige stallen

De ondernemersorganisaties FME, VNO-NCW Brabant-Zeeland, ZLTO en de provincie Noord-Brabant vormen samen een taskforce. Zij gaan samen met bedrijven uit verschillende sectoren en disciplines aan de slag met het ontwikkelen van stalsystemen, zie <http://www.brabantseagrofood.nl/samenwerking/samenwerkingsinitiatieven/toekomstbestendige+stallen/default.aspx>.

Mogelijkheden voor financiële ondersteuning

Onderzoek/ontwikkeling/fysieke investeringen:	
SBIR	https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/sbir
Topsector Agri&Food	https://www.rvo.nl/onderwerpen/innovatief-ondernemen/topsectoren/topsector-agrifood
OP Zuid	OPZuid: call 1B2: Valorisatievermogen MKB (artikel 3). Crossover is noodzakelijk. Zie: decentrale.regelgeving.overheid.nl/cvdr/XHTMLoutput/Historie/Noord-Brabant/360080/CVDR360080_8.html En mogelijk een nieuwe call die in december wordt geopend, over de criteria moet nog besloten worden.
BOM	www.bom.nl
POP3	www.stimulus.nl/pop-brabant/ In december komt een nieuwe openstelling, over budget en criteria moet nog besloten worden.
Translab	http://www.brabantse-agrofood2020.nl/themas/ondernemen/van+subsidies+tot+crowdfunding/ondsen+en+financiering/translab/default.aspx
Landbouw Innovatie Brabant (LIB)	http://www.stuurgroeplib.net
Interreg:	https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/interreg-2014-2020
Leader:	https://www.subsidiebureau-nederland.nl/leader-subsidie
MIT regeling	https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/mit-regeling/loketwijzer-mit-regeling En: MIT Zuid: https://www.stimulus.nl/mit-zuid/ volgende openstelling is in 2019
Investeringsfonds Brabant	mogelijkheid voor krediet voor ontwikkeling nieuwe stalconcepten via subsidies@brabant.nl
POP3	www.stimulus.nl
Subsidie voor validatiemetingen	https://www.brabant.nl/applicaties/producten/transitie_veehouderijen_validatiemeting_innovatieve_stalsystemen_subsidie_17922

Stimuleren toepassing van erkende systemen:

Subsidieregeling First Movers en jonge veehouders:	https://www.brabant.nl/applicaties/producten/transitie_veehouderijen_stalsystemen_first_movers_en_jonge_veehouders_subsidie_18499
achtergestelde lening via Nationaal Groenfonds:	https://www.brabant.nl/dossiers/dossiers-op-thema/platteland/agrofood-in-brabant/versnelling-transitie-duurzame-veehouderij/ondersteunende-maatregelen/transitiefonds-veehouderij
- Jonge Landbouwers subsidie:	https://mijn.rvo.nl/pop3-subsidies-noord-brabant
- Vamil/Mia	https://www.rvo.nl/subsidies-regelingen/mia-en-vamil

